

УДК 553,6+7.01

О.Л. ГЕЛЕТА,
кандидат геологічних наук
ДГЦУ

Статистичні дослідження і аналіз кризових явищ 2008–2010 років на ринку декоративного каміння на прикладі динаміки експортно- імпортних операцій в Україні

В даній статті приведено економічний аналіз ринку декоративного каміння в Україні 2008–2010 років, який являється необхідним інформаційним базисом для отечественних операторів цього ринку і дозволить планувати і проводити свої операції з більшої ефективністю, а геологорозвідувальними організаціями визначати пріоритетні об'єкти недр для розвідки і геолого-економічної оцінки.

This article provides an economic analysis of ornamental stone market in Ukraine in 2008–2010, which is a necessary information basis for domestic operators in this market and will plan and conduct their operations with greater efficiency, and geological intelligence organizations to identify priority sites for subsurface exploration geological and economic evaluation.

Глобальні тенденції у світовій економіці, які спостерігаються протягом кількох останніх років, позначилися і на промисловості видобутку та обробки декоративного каміння нашої держави, що привело до формування нових цін на продукцію та послуги підприємств цієї галузі. Фінансово-економічна криза у країнах Західної Європи певною мірою вплинула на експорт українського декоративного каміння у 2009 році. У Державному геологічному центрі України (далі – ДГЦУ) було виконано науково-дослідну роботу (далі – НДР) під назвою “Статистичні дослідження і аналіз кризових явищ 2008–2010 років на ринку декоративного каміння на прикладі динаміки експортно-імпортних операцій в Україні”. Дослідження, проведені у цій НДР, були здійснені з метою вивчення пер-

спектив і напрямів розвитку каменедобувної і каменеобробної галузей та можуть слугувати інформаційним джерелом для планування стратегії експорту продукції, надання методичних рекомендацій геологорозвідувальним, видобувним, переробним підприємствам, які здійснює ДГЦУ на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 713 “Про створення Державного геологічного центру України”. Очікуваний результат НДР – визначення комплексу заходів, які дозволять уникнути кризових явищ на вітчизняному ринку декоративного каміння.

Аналіз зовнішньоекономічних операцій з декоративним камінням в Україні, який проводився у ДГЦУ, показав чітку тенденцію щодо диференціації обсягів експорту та імпорту декоративного каміння у сировині та виробач залежно

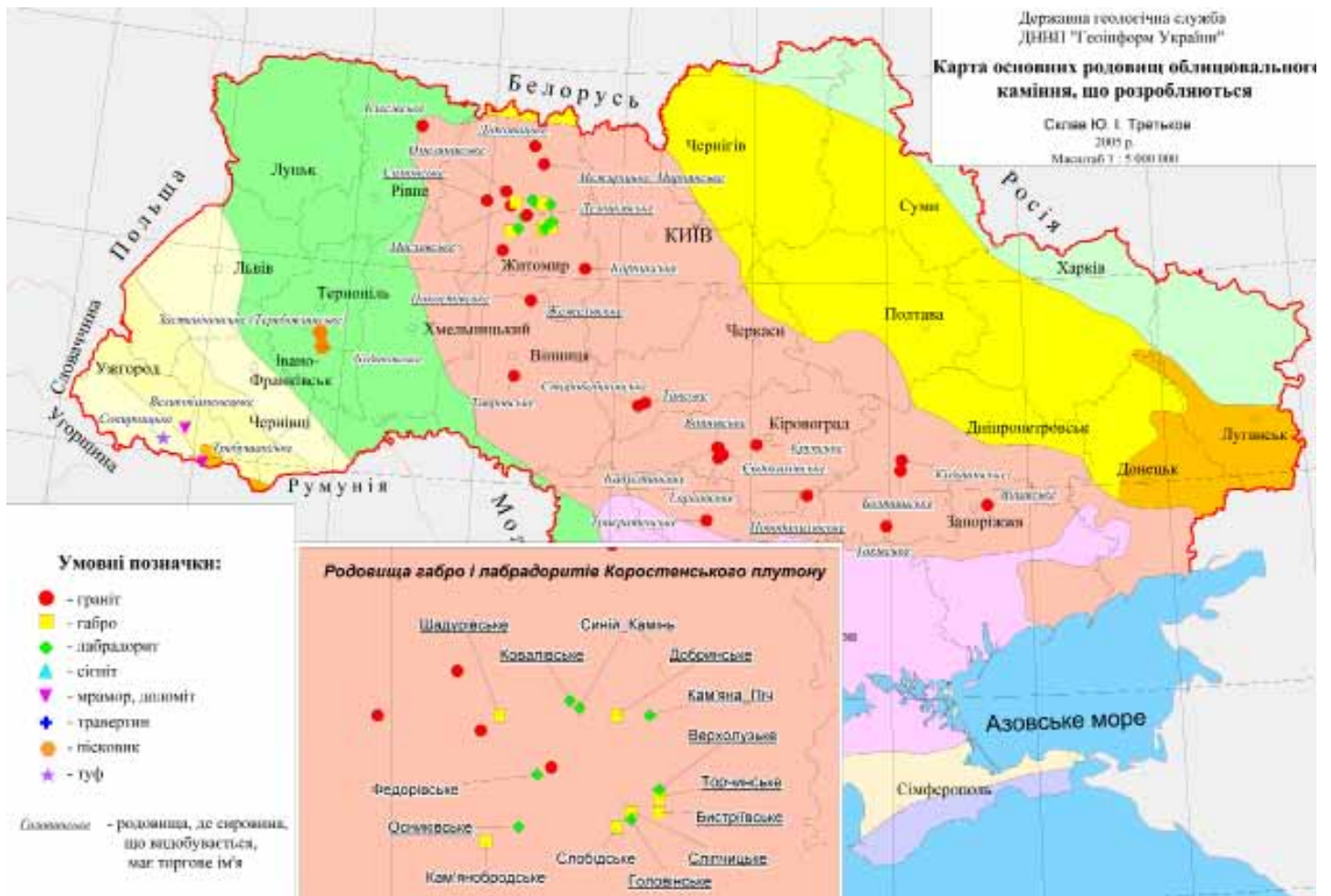

Рисунок 1. Карта-схема розташування родовищ декоративного камення в Україні

від часового періоду здійснення торгівельних операцій з цими товарами. Але незважаючи на стагнацію, яка відбувалася на вітчизняному ринку впродовж січня-березня 2009 року, каменювобробна галузь завдяки будівництву котеджів, будівництву і реконструкції готельних та офісних комплексів "набрала оберти", і вже у 2010 році було відзначено чітку тенденцію до зростання обсягів виробництва і використання декоративного камення.

Декоративне камення – це гірські породи, які мають відповідні декоративні (привабливі текстурний малюнок і забарвлення) і фізико-механічні властивості (твердість, міцність на стиск, довговічність, морозостійкість, водопоглинання, стираність та ін.), добре піддаються обробці та мають блочність, яка дозволяє видобувати товарні блоки, придатні за формою і розмірами для виготовлення певної продукції. З декоративного камення переважно виробляють плитку для оздоблення різноманітних поверхонь в інтер'єрах та екстер'єрах

будівель, ритуальні пам'ятники і монументи, архітектурно-будівельні деталі, продукцію для брукування вулиць. Активно природне камення застосовують у будівництві котеджів для виготовлення східців, колон, карнизів, балясин, фонтанів, оформлення альпійських гірок, рокаріїв, водойм тощо. Каменювобробне виробництво має безпосередню прив'язку до районів, де зосереджено основні запаси декоративного камення. Найбільший обсяг продукції виробляється в Житомирській, Кіровоградській, Миколаївській, Запорізькій, Вінницькій областях.

За даними Державної геологічної служби України, станом на 01.01.2011 на балансі держави нараховувалось 212 родовищ декоративного камення із загальними запасами понад 330 млн куб. м, серед яких:

- граніти та гранітоїди – 162 млн куб. м;
- габро та габроїдні породи – 62 млн куб. м;
- лабрадорити – 41 млн куб. м;

- мрамур, вапняк та інші карбонатні породи – 41 млн куб. м;
- інші – 26 млн куб. м.

Найбагатшою за запасами декоративного камення є Житомирська область, де зосереджено 149,7 млн куб. м, що становить майже 45 % загальних запасів декоративного камення України (тут знаходиться 117 родовищ). Далі слідує Миколаївська і Закарпатська області із запасами 30 і 28,8 млн куб. м, що складає 9 % і 8,6 %. Тут знаходиться, відповідно, 8 і 21 родовище (рис. 1).

Характерною особливістю ринку декоративного камення України є його експортна спрямованість. При цьому 37 % експортованого в 2010 році камення – це сировинні блоки (товар, який має мінімальну додану вартість). Частка від загального обсягу експорту декоративного камення щодо плит і готових виробів також склала 37 %, бруцятки – 26 % (рис. 2).

Згідно з аналізом статистичних даних 2010 року, майже половина експортованого декоративного камення припа-

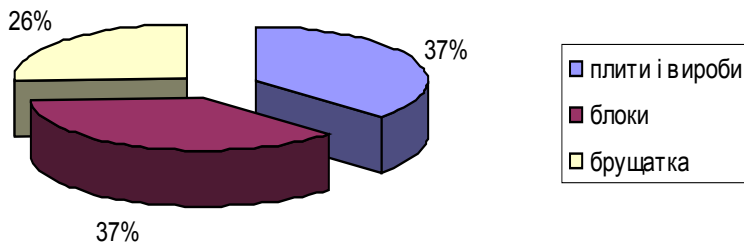

Рисунок 2. Розподіл експорту з України декоративного каміння за товарною продукцією у 2010 році

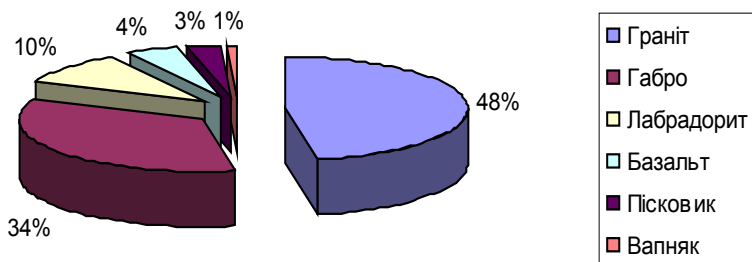

Рисунок 3. Обсяги експорту з України декоративного каміння у 2010 році

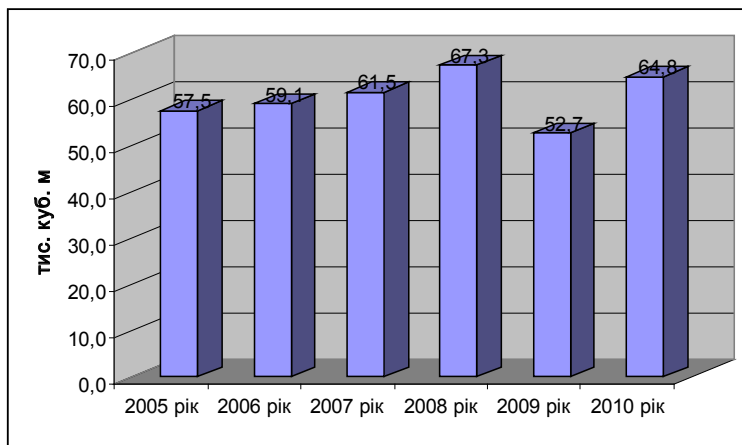

Рисунок 4. Динаміка експорту з України декоративного каміння у 2005–2010 роках

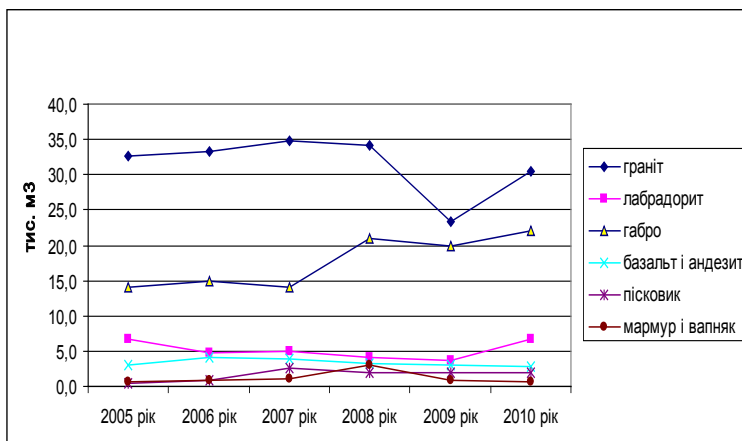

Рисунок 5. Динаміка експорту з України декоративного каміння за його типами у 2005–2010 роках

дає на граніт, 34 % – на габро, 10 % – лабрадорит (рис. 3).

Практично в усіх країнах Європи відбувся серйозний спад у сфері будівництва, внаслідок якого сталося стрімке і масштабне скорочення продажу декоративного каміння. Але учасники європейського будівельного ринку вважають, що ситуація стабілізувалася і вже не потрібно очікувати її подальшого погіршення. Експерти свідчать, що ринок йде “на виправлення”, але попереджають, що відновлення ринку не буде швидким – на те, щоб досягти хоча б докризового рівня, знадобиться від трьох до п’яти років.

Динамічний розвиток українського ринку декоративного каміння у 2005–2008 роках змінився періодом стагнації у 2009 році (рис. 4). Скорочення обсягів експорту спільно зі зниженням внутрішнього попиту призвело до скорочення виробництва в багатьох галузях, які працюють у сегменті споживання. Світова криза насамперед вплинула на вітчизняну будівельну галузь (заморозили будівельні проекти, що призвело до спаду використання декоративного каміння в оздобленні та будівництві), також при цьому зменшився обсяг експортованої продукції з декоративного каміння. На рис. 4 тренд динаміки експорту декоративного каміння з 2005 до 2008 року (включно) показує зростання, в 2009 – різке падіння, а в 2010 – поновлення зростання.

Після того як у 2007 році й у першій половині 2008 року учасники ринку декоративного каміння багатьох країн Центральної і Східної Європи ледь устигали задовольняти споживчий попит, у 2009 році їм довелося зайнятися регулюванням обсягів виробництва відповідно до зниження будівельної діяльності. І хоча негативний вплив кризи був, очевидно, у всіх сегментах будівельного ринку, деякі з них постраждали набагато менше інших. Так, наприклад, вплив кризи на будівництво власних будинків індивідуальними забудовниками був досить скромним, тому цей сегмент продовжує свій відносний розвиток.

Разом із зростанням економіки України відбувалося значне збільшення експорту декоративного каміння у першому-третьому кварталах 2008 року (а отже, видобутку та обробки). Однак у четвертому кварталі почалося зниження експорту: четвертий квартал року для галузі декоративного каміння і так традиційно не є вдалим через сезонність і зменшення кількості будівельних робіт. Динаміка експорту граніту, лабрадориту, базальту, пісковіку у 2008 році порівняно з попередніми 2005–2007 роками мала негативний тренд, при цьому для габро, вапняку і мармуризованого вапняку вона була зростаючою. Пояснюється це тим, що впродовж перших трьох кварталів 2008 року експорт габро і вапняку зріс настільки, що його зменшення в останньому кварталі суттєво не вплинуло на загальнорічну тенденцію (табл. 1).

Одним з найменш постраждалих сегментів галузі експерти вважають будівництво інфраструктурних об’єктів, насамперед причетних до Євро-2012. На думку галузевих аналітиків, це пов’язано з тим, що

Таблиця 1. Показники обсягів експорту й імпорту декоративного каміння у 2007–2010 роках

економічна операція	декоративне каміння (сировинні блоки і вироби)	2007 р.		2008 р.		2009 р.		2010 р.	
		кількість, тис. м ³	вартість, млн USD	кількість, тис. м ³	вартість, млн USD	кількість, тис. м ³	вартість, млн USD	кількість, тис. м ³	вартість, млн USD
експорт	граніт	35,0	21,0	34,2	27,2	23,3	14,8	30,5	19,9
	лабрадорит	4,9	3,1	4,1	3,4	3,6	3,4	6,8	5,5
	габро	14,0	11,0	20,9	20,6	19,9	16,5	22,1	18,3
	базальт і андезит	3,8	1,3	3,2	1,2	3,1	1,1	2,9	1,1
	пісковик	2,6	0,6	1,9	0,7	1,9	0,5	1,9	0,6
	мармур і вапняк	1,0	0,1	3,0	0,6	0,9	0,1	0,6	0,1
	всього	61,3	37,1	67,4	53,7	52,7	36,3	64,7	45,4
імпорт	граніт, габроїдні породи	4	3	7	6	2	5	-	3
	мармур, вапняк	8	13	7	10	7	11	-	13
	туф, сланець, пісковик	3	1	3	1	2	1	-	1
	мозаїка, брущатка та ін. вироби	-	-	-	-	0	0	-	0
	всього	15	17	17	17	11	17	0	17

Таблиця 2. Експорт блоків граніту з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	14 247,02	100	5 876 174,31
у т. ч. до:			
Росії	6 208,62	43,58	2 212 267,43
Польщі	4 201,10	29,49	1 666 423,12
Білорусі	1 504,55	10,56	740 121,49
Узбекистану	1 210,48	8,50	700 493,27
Азербайджану	212,08	1,49	90 258,63
Молдови	179,49	1,26	61 671,34
Грузії	175,67	1,23	50 802,43
з родовищ:			
Капустинське	4 168,63	29,54	1 975 791,42
Токівське	2 198,12	15,58	1 241 596,05
Омелянівське	1 823,12	12,92	883 666,23
Старобабанське (ділянка "Граніт")	1 176,00	8,33	208 743,96
Покостівське	874,02	6,19	288 025,65
Межирицьке	670,40	4,75	329 816,41
Новоданилівське	638,59	4,53	250 441,03
Ташлицьке	375,40	2,66	140 249,46
Лезниківське-3	246,51	1,75	127 870,85

кошти на їх будівництво переважно спрямовувалися з держбюджету.

На рисунку 5 можна простежити зростання експорту граніту з 2005 по 2007 рік, незначне зниження у 2008 році, стрімке зменшення у 2009 році і поступове відновлення зростання у 2010 році. Передусім це стосувалося експортерів граніту, орієнтованих на Росію. Подібна ситуація склалася з експортом лабрадориту (не враховуючи 2005 рік, який був для цього товару дуже результативним).

У 2010 році експорт декоративного каміння відновився і динаміка його була вже позитивною (рис. 5). Це стосується основних типів декоративного каміння, яке експортується з України: граніту, лабрадориту, габро. Щодо базальту, андезиту, вапняку і мармурованого вапняку, то 2010 рік для них не був показовим і динаміка їх експорту була негативною. Окремо слід відзначити пісковик, на експорт якого не вплинули процеси світової фінансово-економічної кризи. Показник динаміки його експорту впродовж 2008–2010 років був стабільним на позначці 1,9 тис. кубічних метрів на рік.

У структурі імпорту значно переважали вироби з декоративного каміння (поліровані сляби, плитка, мозаїка і мозаїчні панно, оздоблення камінів, фонтани та інші архітектурно-оздоблювальні вироби), тоді як сировинні блоки були у незначній кількості. При цьому слід зазначити, що сировинні блоки імпортували здебільшого мармурової групи, виробництво яких в Україні майже відсутнє. Аналізуючи структуру імпорту декоративного каміння в Україні, потрібно зауважити, що аналогічно до експорту показники у 2009 році різко знизились. Хоча у вартісному еквіваленті динаміка стабільна – на рівні 17 млн USD (табл. 1). На жаль, для формування чіткої картини відсутні кількісні показники імпорту декоративного каміння у 2010 році. Але враховуючи експорт декоративного каміння з України, можна прогнозувати, що обсяги ввезеного товару не зменшились, а навпаки – зросли.

Для більшої деталізації експортно-імпортних операцій з декоративним камінням в Україні у 2010 році у таблицях 2-11 наведено такі дані:

- блоки – тут розглядаються безпосередньо сировинні блоки, бутовий камінь, уламки гірських порід для створення садово-паркових та ландшафтних композицій, які були отримані в забою кар'єрів (до цієї категорії не входять плити колоті з пісковіку, гнейсу, сланцю);

Таблиця 3. Експорт блоків габро з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	2 268,66	100	1 020 724,75
у т. ч. до:			
Грузії	836,26	37	317 998,13
Азербайджану	780,67	34	358 631,04
Білорусі	329,59	15	186 882,15
Польщі	179,84	8	93 092,20
Росії	59,70	3	12 105,38
з родовищ:			
Буківське-1	479,35	21	194 061,46
Сліпчицьке	320,19	14	129 259,24
Адамівське-1	210,06	9	102 204,93
Буківське-3	167,08	7	98 179,20
Буківське (Букінське)	149,63	7	66 260,42
Бистрівське	136,73	6	63 956,90
Ямпільське	111,67	5	40 619,80
Юліївське	110,18	5	53 921,59
Гацьківське	79,36	3	27 775,50
Олександрівське	78,23	3	46 618,68
Зарічна-2	74,65	3	26 179,80
Іршицьке	60,05	3	42 557,98
Буківське-2	53,59	2	21 359,20
Губенківське-2	38,74	2	12 982,15
Дашинське	37,55	2	10 872,32
Кам'янобрідське	36,57	2	33 189,30
Західно-Букинське	26,06	1	13 369,00
Миколаївське	24,81	1	9 428,09
Садове	23,47	1	10 493,00

Таблиця 4. Експорт блоків лабрадориту з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	5 019,25	100	4 186 253,31
у т. ч. до:			
Італії	2 577,16	51,35	2 058 324,32
Китаю	1 190,86	23,73	948 751,49
Індії	649,14	12,93	855 833,43
Польщі	323,36	6,44	139 052,22
Грузії	73,20	1,46	33 820,71
з родовищ:			
Кам'янобрідське	2 216,00	44	2 082 158,32
Добринське	1 077,95	21	899 836,84
Осниківське	784,04	16	517 420,74
Добринське-1	309,89	6	220 387,37
Кам'янобрідська ділянка	287,53	6	128 080,67
Очеретянське	266,88	5	298 593,40

Таблиця 5. Експорт блоків андезиту та базальту з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	1048,99	100	189611,18
у т. ч.:			
андезиту	973,22	93	149877,00
базальту	75,76	7	39734,18
андезиту до:			
Росії	796	76	119880
Молдови	64,77	6	5050
Білорусі	65,90	6	17487
Угорщини	20	2	3600
Німеччини	20	2	2500
базальту до:			
Білорусі	68,57	7	38308,18

- плити і вироби – це товарна продукція з декоративного камення, яка зазнала додаткової обробки після видобутку з родовищ (розколювання, розпилювання, надання різних фактур поверхні) і придатна для використання як архітектурно-будівельні та оздоблювальні вироби. Асортимент виробів складався переважно з плитки оздоблювальної, плит неокантованих (слябів), архітектурно-будівельних виробів (колони, кулі, балясини, капітелі, портики, плити накривні тощо), ритуальних пам'яток. Вироби з габро є переважно надмогильними пам'ятниками та іншою ритуальною продукцією;

- брущатка – вироби з природного камення, яким надана певна форма для брукування чи викладення бордюрів доріг і т. ін. Цю продукцію одержують дробленням, грубим обтісуванням або фасонною обробкою побутового камення, а також неякісних блоків вручну чи з використанням техніки. Брущатка і плити для брукування звичайно мають прямокутну (включаючи квадратну) форму;

- імпорт декоративного камення – у таблиці не зазначено кількість імпортованого до України камення, а лише його вартісні показники.

Загалом можна зазначити, що підприємства галузі видобутку і обробки декоративного камення сьогодні вже з оптимізмом дивляться у майбутнє. Здебільшого вони готові до того, що вихід з рецесії затягнеться на кілька років. А тому необхідно прийняти ряд рішень, спрямованих на реалізацію заходів для запобігання кризових явищ у сфері декоративного камення. На рівні Уряду України необхідно акцентувати увагу на:

1. Розширенні внутрішніх ринків, а саме:

а) ініціюванні великих інфраструктурних проектів, які мають підвищити внутрішній попит на вітчизняну продукцію з декоративного камення. Як приклад, заходи в рамках підготовки до Євро-2012, архітектурне і дорожнє будівництво, інші загальнодержавні проекти. Державні інвестиції в зазначені сектори національної економіки вагомозширяють попит на продукцію вітчизняної каменедобувної промисловості, передусім виробництва архітектурно-оздоблювальних матеріалів.

Таблиця 6. Експорт плит та виробів з граніту з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	7 169,57	100	10 525 533,98
у т. ч. до:			
Росії	4 021,90	56	5188872,91
Білорусі	1 655,72	23	2929148,89
Узбекистану	459,19	6	615998,75
Польщі	225,48	3	237449,06
Молдови	93,83	1	251521,37
Туркменії	119,04	2	198249,60
Туреччини	296,73	4	679508,39
Азербайджану	98,34	1	78962,87
з родовищ:			
Капустинське	1 633,92	23	2 829 404,30
Покостівське	1 208,66	17	1 634 336,11
Токівське	1 355,53	19	801 407,15
Межиріцьке	610,39	9	1 177 011,54
Омелянівське	679,84	9	1 133 879,33
Крупське-2	41,69	1	66 174,92
Анастасіївське	546,78	8	1 115 336,15
Корнинське	60,78	1	130 830,91
Лезниківське	129,53	2	134 235,06
Маславське	73,42	1	143 149,94

б) упорядкуванні сфери державних закупівель, які є однією з найбільших складових сукупного внутрішнього попиту. Формування публічного та прозорого механізму державних закупівель може суттєво поживати не лише внутрішній ринок, а й інвестиційну діяльність вітчизняних каменедобувних і каменобробних підприємств.

2. Захисті вітчизняного виробника.

Зміцнення та розбудова внутрішніх ринків мають неодмінно супроводжуватися комплексом заходів щодо підтримки вітчизняного виробника, оскільки в протилежному випадку дефіцит пропозиції, який є результатом розширення внутрішнього попиту, покриватиме імпортована продукція з декоративного каміння. До цих заходів треба віднести:

а) зважене зменшення частки імпорту на внутрішньому ринку. На зміну прямому протекціонізму має прийти більш тонка політика обмеження доступу некритичного імпорту на внутрішні ринки. Зокрема, через посилення контролю за дотриманням стандартів якості Україна має можливість обмежувати доступ низькоякісної та дешевої продукції з декоративного каміння (наприклад, з Китаю та інших країн Південно-Східної Азії). Це автоматично створить простір для вітчизняних виробників. Значний ресурс для розширення внутрішнього ринку криється у боротьбі з контрабандою та тінювими схемами експорту та імпорту декоративного каміння;

б) перегляд та оптимізацію системи пільг та стимулів для національних виробників і обробників декоративного каміння.

3. Заходах фінансової політики:

а) активізації кредитування вітчизняних виробників державними та комерційними банками;

Таблиця 7. Експорт плит та виробів з габро з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	14901,108	100	16 016 647,38
у т. ч. до:			
Росії	9 181,19	62	10069038,30
Білорусі	2 460,48	17	3026372,06
Азербайджану	1 962,95	13	1361025,58
Молдови	359,40	2	385556,86
Казахстану	258,64	2	418182,83
Польщі	182,63	1	236181,87
Грузії	173,70	1	180195,87
Узбекистану	134,77	1	124783,20
Естонії	100,17	1	92762,68
з родовищ:			
Буківське-1	2 411,06	16	2128077,35
Бистрівське	1 676,44	11	1253846,31
Буківське (Букінське)	1 260,61	8	1444399,44
Буківське-2	1 016,94	7	789459,20
Володимирівське-1	953,73	6	974677,65
Юліївське	935,10	6	926352,11
Садове	914,80	6	900169,09
Сліпчицьке	726,19	5	847268,10
Кам'янобрідське	538,77	4	940568,28
Писарівське	518,55	3	604229,39
Торчинське	496,94	3	495874,05
Ямпільське	390,65	3	523856,96
Адамівське-1	321,19	2	458735,02
Кам'янобрідське Північне	316,10	2	381868,10
Юр'ївське	304,67	2	284173,74
Буківське-3	254,79	2	687560,47
Лугове	241,55	2	273527,01
Рудня-Шляхова (ділянка Ілона)	200,83	1	200839,45
Губенківське-2	183,92	1	199355,10
Хлистунівське	139,87	1	156095,23
Дерибасівське	132,44	1	196359,57
Валентинівське	101,10	1	103421,39

б) стимулюванні інвестицій. Серед пріоритетів державної політики має бути зниження податкового тиску на інвестиційно-інноваційну діяльність підприємств каменедобувної і каменобробної промисловості. Цьому може сприяти повне або часткове скасування ПДВ на імпорт каменедобувного обладнання, машин і механізмів, що не виробляються в Україні, компенсування ставок по кредитах, спрямованих на подібні проекти;

в) заморожуванні цін та тарифів на послуги, передусім тарифів на електроенергію, залізничні перевезення, портові збори та ін.

Таблиця 8. Експорт плит та виробів з лабрадориту з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	136,3436	59	231 560,41
у т. ч. до:			
Росії	136,3436	59	231 560,41
Білорусі	64,55	28	104 878,94
Словаччини	6,0282	3	9 214,84
Німеччини	5,98	3	7 082,55
Азербайджану	3,93	2	13 761,00
Молдови	3,7456	2	18 026,08
з родовищ:			
Кам'янобрідське	48,68	21	89 388,54
Небізьке	32,99	14	75 582,90
Володимирівське	32,93	14	83 898,02
Головинське	30,99	13	48 760,37
Невіривське	24,64	11	29 863,23
Синій Камінь	16,93	7	9 450,03
Небізьке	13,98	6	16 022,04
Добринське	13,85	6	23 443,74
Кам'янобрідська ділянка	4,93	2	7 721,51
Слобідське	3,93	2	4 367,36

Таблиця 9. Експорт виробів з базальту та андезиту з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	475,22	100%	565 015,01
у т. ч. до:			
Казахстану	221,42	47	354 700,41
Росії	114,98	24	130 759,03
Білорусі	72,74	15	43 188,19
Польщі	46,47	10	10 305,84
Німеччини	15,19	3	16 695,93
з родовищ:			
Івано-Долинське	195,80	41	302 882,36
Берестовецьке	188,90	40	245 729,79
Рокосівське	45,90	10	9 800,00
Лохівське	43,50	9	6 035,86

Крім того, як першочергові заходи на державному рівні необхідно:

- запровадити економічно обґрунтовані податки, ставки плати за користування надрами і за виконані геологорозвідувальні роботи;
- спланувати обмеження щодо імпорту каменедобувного і каменеобробного обладнання та комплектуючих до нього;
- скоротити процедуру виконання експортних операцій, отримання спеціальних дозволів на експлуатацію родовищ;
- усіляко сприяти експорту декоративного каміння;
- здійснювати твердий контроль над імпортом та експортом декоративного каміння і монопольними тарифами.

Суб'єктам господарювання, які здійснюють видобуток декоративного каміння, слід рекомендувати таке:

- каменеобробним підприємствам орієнтуватися на випуск продукції, яка має універсальне застосування і найбільш затребувана на ринку;

- передбачити пасерування блоків або обрізання окремих їх сторін за допомогою канатних машин, що дасть змогу підвищити якість товару, звести до мінімуму претензії покупців, реалізовувати блоки з розмірами, заздалегідь погодженими з замовником;

- здійснювати переробку блоків з численними дефектами (тріщини, включення, зміни кольору і т. ін.) для отримання бордюру, брущатки, плит для мощення, стінових блоків, каменю будового тощо;

- регулярно брати участь у тематичних зарубіжних і вітчизняних виставках, здійснювати PR-заходи та рекламу для просування декоративного каменю на міжнародному ринку;

- збільшити видобуток бездефектних товарних блоків до 55-60 %;

- для тих родовищ, декоративне каміння яких має нерівномірне забарвлення або текстурний малюнок природного матеріалу, передбачити диференціацію за сортністю, реєструвати торгові назви усіх текстурно-колеристичних різновидів, а також забезпечувати достатній об'єм видобутих блоків, зокрема, передбачити наявність складських запасів продукції в обсягах середньомісячного видобутку блоків.

Що стосується операторів на ринку декоративного каміння, то тут усі зміни в основному зводяться до одного – підвищення конкурентоздатності. З цієї метою потрібно розробляти маркетингові програми, спрямовані на залучення клієнта, знижувати чи заморожувати ціни на продукцію, розширювати пакети наданих клієнту сервісних послуг, розробляти і впроваджувати системи заходів щодо зберігання і розширення внутрішнього і традиційного ринків збуту продукції, розвивати внутрішній ринок, стимулювати попит кінцевого споживача, максимально задовольняти цей попит продукцією вітчизняного виробництва.

З метою реформування та реалізації ефективної державної політики в галузі декоративного каміння слід створити єдину некомерційну структуру, яка об'єднає каменедобувників і каменеобробників, суб'єктів, які здійснюють монтаж, обслуговування та сервіс виробів з декоративного каміння. У рамках цього об'єднання можна було б вирішувати проблемні питання, а йому самому надавати державну підтримку щодо законодавчих ініціатив у сфері виробництва та збуту продукції, ціноутворення, оподаткування, надання квот, пільг тощо. Представники об'єднання могли б безпосередньо взяти участь в управлінні галуззю, реально впливати на захист асоційованих суб'єктів господарювання у відносинах з державою та місцевими владними органами; відпрацювати механізм для оперативного вирішення нагальних питань в галузі, відродити елементи самоконтролю над тінюваними операціями, сприяти розвитку малих та середніх підприємств, особливо тих, що виробляють ексклюзивну продукцію, проводити діяльність, спрямовану на подальше реформування та модернізацію підприємств.

Таблиця 10. Експорт бруццатки з України у 2010 році

	кількість, м ³	кількість, %	вартість, USD
всього	16 879,33	100	5 999 977,14
у т. ч. до:			
Росії	12 160,49	72	4712963,03
Польщі	1 628,15	10	373122,28
Литви	1 356,59	8	293312,23
Білорусі	888,56	5	298069,22
Латвії	195,95	1	140705,29
Угорщини	192,43	1	46 153,75
Німеччини	186,15	1	51013,44
Молдови	130,15	1	44830,70
з каменю:			
граніту	9 121,43	54	3531578,29
габро	4 875,12	29	1225795,55
лабрадориту	1 503,19	9	883170,18
базальту	1 331,16	8	351115,31
пісковіку	38,98	0	6418,36
андезиту	9,46	0	1 899,45

Таблиця 11. Імпорт декоративного каміння до України у 2010 році

декоративне каміння	вартість, USD
граніт, габро у виробі і сировині	3 401 152
мармур, вапняк у виробі і сировині	13 102 898
туф, сланець, пісковик	757 280
мозаїка, бруццатка та ін. вироби	92 345
всього	17 353 675

Економічний аналіз ринку декоративного каміння в Україні є необхідним інформаційним базисом, який дає змогу вітчизняним операторам цього ринку планувати та проводити свої операції з більшою ефективністю, геолого-розвідувальним організаціям допоможе визначати першочергові об'єкти надр для їх розвідки і геолого-економічної оцінки.

